

Leshmanioz kasalligining tarixini va uning tarqalishining oldini olish chora tadbirlari

Termiz iqtisodiyot va servis universiteti

Tibbiyot fakulteti talabasi

Muminova Nargiza Yashnar qizi

Annotatsiya: Ushbu maqola leshmanioz kasalligi tarixini o'rganadi va uning tarqalishining oldini olish choralari haqida ma'lumot beradi. Tadqiqotda kasallikning epidemiologik xususiyatlari, tarqalish omillari va diagnostika usullari tahlil qilindi. Asosiy e'tibor kasalliklarning oldini olish bo'yicha samarali chora-tadbirlarni amalga oshirishga qaratilmoqda.

Kalit so'zlar: leshmanioz, parazit, chivinlar, oldini olish, teri, yaralar

Leishmanioz - jinsi *Leishmania* protozoal parazitlari keltirib chiqaradigan klinik ko'rinishlarning keng doirasi. ¹Odatda flebotominli qum chivinlari, *Phlebotomus* va *Lutzomiya* chaqishi orqali tarqaladi va Afrika, Osiyo, Amerika va janubiy Yevropaning tropik va subtropiklarida tez-tez uchraydi. Kasallik uchta asosiy yo'l bilan namoyon bo'lishi mumkin: teri, shilliq qavat yoki ichki organlar. Teri shakli teri yaralari bilan, shilliq qavati esa teri, og'iz va burun yaralari bilan namoyon bo'ladi. Visseral shakl teri yaralari bilan boshlanadi va keyinchalik isitma, qizil qon tanachalari sonining pastligi, taloq va jigarning kattalashishi bilan namoyon bo'ladi. *Odamlarda infeksiyalar 20 dan ortiq Leishmania* turlaridan kelib chiqadi. Xavf omillari orasida qashshoqlik, to'yib ovqatlanmaslik, o'rmonlarning kesilishi va urbanizatsiya kiradi. Parazitlarni mikroskop ostida ko'rish orqali har uchala turga tashxis qo'yish mumkin Bundan tashqari, visseral kasalliklarni qon testlari bilan aniqlash mumkin.

Leishmaniasis, insektitsid bilan davolash qilingan to'rlar ostida uxlash orqali qisman oldini olish mumkin. Boshqa chora-tadbirlar orasida qum chivinlarini o'ldirish uchun insektitsidlarni purkash va kasallik tarqalishining oldini olish uchun odamlarni erta davolash kiradi. *Kerakli davolash kasallikning qayerdan olinganligi, Leishmania* turlari va infeksiya turiga qarab belgilanadi. Visseral kasallik uchun ishlatiladigan ba'zi mumkin bo'lgan dorilar orasida liposomal amfoterisin B, besh valentli antimoniallar va paromomisinning kombinatsiyasi, va miltefosin mavjud. Teri kasalliklari uchun paromomisin, flukonazol yoki pentamidin samarali bo'lishi mumkin.

Hozirda 98 ga yaqin mamlakatda 4 dan 12 milliongacha odam kasallangan Har yili 2 millionga yaqin yangi holatlar va 20 dan 50 minggacha o'lim sodir bo'ladi. Osiyo, Afrika, Janubiy va Markaziy Amerika hamda janubiy Yevropada 200 millionga yaqin odam kasallik keng tarqalgan hududlarda yashaydi. Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti kasallikni davolash uchun ba'zi dori-darmonlarga chegirmalar oldi. Bu beparvo qilingan tropik kasallik sifatida tasniflanadi. Kasallik bir qator boshqa hayvonlarda, jumladan, itlar va kemiruvchilarda ham paydo bo'lishi mumkin

Belgilari

Teri leishmaniozining yarasi

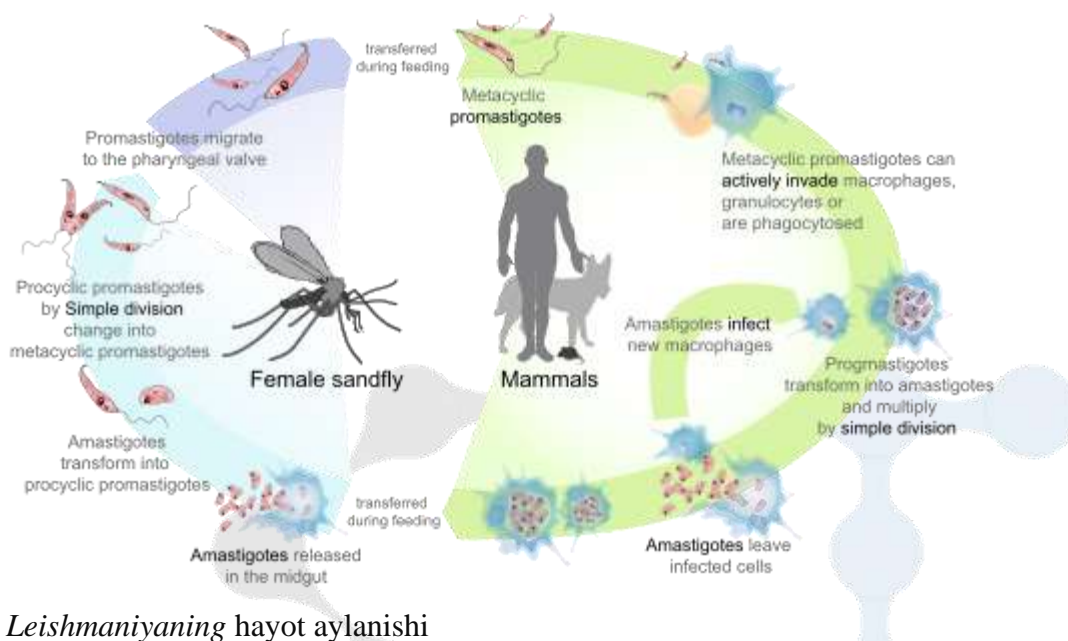
Leishmaniozning alomatlari teri yaralari bo'lib , u odamni yuqtirgan qum chivinlari chaqqan bir necha haftadan bir necha oy o'tgach paydo bo'ladi.

Leishmanioz quyidagi turlarga bo'linishi mumkin:

- Teri leishmaniozi eng keng tarqalgan shakl bo'lib, u har bir tishlash joyida ochiq yarani keltirib chiqaradi, u bir necha oydan bir yarim yilgacha davolanadi va yoqimsiz ko'rinishdagi chandiqlik qoldiradi .
- Diffuz teri leishmaniozi moxovga o'xshash keng tarqalgan teri lezyonlarini keltirib chiqaradi va o'z-o'zidan tuzalmasligi mumkin.
- Shilliq qavatli leishmanioz teri va shilliq qavat yaralarini, birinchi navbatda, burun va og'izni shikastlaydi.
- Visseral leishmanioz yoki kala-azar ("qora isitma") eng jiddiy shakl bo'lib, davolanmasa, odatda o'limga olib keladi. INFEKTSIONdan bir necha oy yoki yillar o'tgach sodir bo'lishi mumkin bo'lgan boshqa oqibatlariga isitma , taloq va jigarning shikastlanishi va anemiya kiradi .

Leishmaniasis sezilarli darajada kattalashgan (va shuning uchun palpatsiya qilinadigan) taloqning klassik sabablaridan biri hisoblanadi ; qorin bo'shlig'ini tekshirishda odatda sezilmaydigan organ og'ir holatlarda hatto jigardan kattaroq bo'lishi mumkin

Sabablari

Leishmaniyaning hayot aylanishi

Leishmaniasis, *Leishmania* protozoasini yuqtirishi mumkin bo'lgan infeksiyalangan ayol flebotomlini sandflies chaqishi bilan uzatiladi. Qum chivinlari infeksiya bosqichini, metatsiklik promastigotalarni qon bilan ovqatlanirish paytida AOK qiladi. Teshilgan yaradagi metatsiklik promastigotlar makrofaqar tomonidan fagotsitlanadi va amastigotlarga aylanadi. Amastigotlar infeksiyalangan hujayralarda ko'payadi va qisman xostga va qisman *leishmaniya* turlari ishtirok etadigan turli to'qimalarga ta'sir qiladi. Ushbu turli xil to'qimalarning o'ziga xos xususiyatlari leishmaniozning turli shakllarining turli xil klinik ko'rinishlarini keltirib chiqaradi. Qum chivinlari amastigotlar bilan kasallangan makrofaqarlarni yutib yuborganlarida, yuqtirgan xo'jayinlarda qon bilan ovqatlanish paytida infeksiyalanadi. Qum pashshasining o'rta ichakchasida parazitlar promastigotalarga differensiyalanadi, ular ko'payadi, metatsiklik promastigotalarga differensiyalanadi va bo'g'imga o'tadi.

Leyshmaniyaning uchta turi (*L. major*, *L. infantum* va *L. braziliensis*) genomlari ketma - ketlashtirildi va bu parazit biologiyasi haqida ko'p ma'lumot berdi. Misol uchun, *Leishmania*'da protein kodlash genlari boshdan-boshqa yoki quyruqdan quyruqgacha bo'lgan katta polikistronik birliklar sifatida tashkil etilganligi tushuniladi; RNK polimeraza II aniqlangan RNK pol II promotorlari bo'lmaganda uzoq polikistronik xabarlarni transkripsiya qiladi va *Leishmania* muhitdagi o'zgarishlarga javoban gen ekspressiyasini tartibga solish bo'yicha o'ziga xos xususiyatlarga ega. Ushbu tadqiqotlardan olingan yangi bilimlar shoshilinch zarur bo'lgan dorilar uchun yangi maqsadlarni aniqlashga va vaksinalarni ishlab chiqishga yordam berishi mumkin.

Vektor

Garchi adabiyotlarning ko'pchiligi Yangi Dunyoda *Leishmaniya*ni odamlarga (*Lutzomiya*) uzatuvchi faqat bitta jinsni eslatib o'tgan bo'lsa-da, 2003 yilda Galati tomonidan o'tkazilgan tadqiqot Yangi Dunyo qum chivinlari uchun yangi tasnifni taklif qildi, bu esa bir nechta kichik avlodlarni jins darajasiga ko'tardi. Dunyoning boshqa mamlakatlarida *Phlebotomus* jinsi leishmaniozning vektori hisoblanadi.

Mumkin bo'lgan insoniy bo'lmagan suv omborlari

Leyshmaniyaning odam yuqtiruvchi turlarining odam bo'lmagan hayvonlarini yuqtirishning ayrim holatlari kuzatilgan. Bir tadqiqotda *L. major* to'qson bir yovvoyi g'arbiy pasttekislik gorilla najas

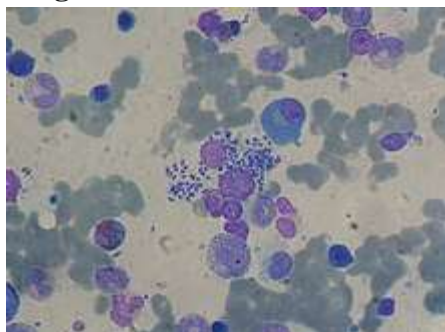
namunalaridan o'rin ikkitasida va leishmaniozning endemik hududida hayvonot bog'ida asirlikda bo'lgan ellik ikki asirlikdagi noinsoniy primatlarni o'rganishda aniqlangan, sakkiztasi (hamma uch shimpanze, uchta tilla sher, anbar, taminga, tamar, arslon). talapoin), *L. infantum* bilan *kasallanganligi* va *Lutzomyia longipalpis* qum chivinlarini yuqtirishga qodir ekanligi aniqlandi, garchi "ushbu tadqiqotda kuzatilgan infeksiyalangan qum chivinlarida parazit yuklari past deb hisoblangan".

Visseral kasallik odatda Leishmania donovani, *L. infantum* yoki *L. chagasi* sabab bo'ladi, lekin vaqti-vaqti bilan bu turlar kasallikning boshqa shakllarini keltirib chiqarishi mumkin. Kasallikning teri shakliga *Leishmania*'nin 15 dan ortiq turlari sabab bo'ladi

Xavf omillari

Xavf omillari orasida to'yib ovqatlanmaslik, o'rmonlarning kesilishi, sanitariya sharoitlarining yo'qligi, immunitetning zaiflashishi va urbanizatsiya kiradi.

Diagnostika

Suyak iligi aspirat surtmasi: visseral leishmanioz

Leyshmanioz gematologiya laboratoriyasida amastigotalarni (Leyshman-Donovan tanachalari) bevosita vizualizatsiya qilish orqali tashxis qilinadi. Periferik qon preparatlari yoki ilik, taloq, limfa tugunlari yoki teri lezyonlaridan olingan aspiratlarni slaydga surtish va 20 daqiqa davomida Leyshman dog'i yoki Giemsa dog'i (pH 7,2) bilan bo'yash kerak. Amastigotlar qon va taloq monotsitlarida yoki kamroq tarqalgan holda aylanib yuruvchi neytrofilarda va aspiratsiya qilingan to'qimalar makrofaglarida uchraydi. Ular diametri 2-4 mkm bo'lgan kichik dumaloq jismlar bo'lib, noaniq sitoplazmasi, yadrosi va kichik, tayoqchali kinetoplasti bor. Ba'zan amastigotlar hujayralar orasida erkin yotgan holda ko'rish mumkin. Biroq, to'qimalar namunalarini olish bemor uchun ko'pincha og'riqli va infeksiyalangan hujayralarni aniqlash qiyin bo'lishi mumkin. Shunday qilib, diagnostikaning boshqa bilvosita immunologik usullari ishlab chiqiladi, jumladan ferment bilan bog'langan immunosorbent tahlili, antigen bilan qoplangan dipsticks va to'g'ridan-to'g'ri aglutinatsiya testi. Ushbu testlar osonlikcha mavjud bo'lsa-da, sezgirligi va o'ziga xosligi etarli emasligi sababli ular standart diagnostika testlari emas

Leishmania DNKsini aniqlash uchun bir necha xil polimeraza zanjiri reaksiyasi (PCR) testlari mavjud. Ushbu tahlil bilan, nihoyat, o'ziga xos va sezgir diagnostika jarayoni mumkin. Eng sezgir PCR testlari parazitda topilgan mini doira kinetoplast DNKsidan foydalanadi. Kinetoplast DNKsi o'zining yuqori doiralarida (har bir parazit uchun ~ 25-50) mitoxondriyal oqsillar ketma-ketligini va kinetoplastning kichik doiralarida (har bir parazit uchun ~ 10'000) yo'naltiruvchi RNKni o'z ichiga oladi. Ushbu o'ziga xos usul bilan, hatto juda kam parazit yuki bilan ham Leyshmaniyaning aniqlash mumkin. Leyshmaniyaning ma'lum bir turiga tashxis qo'yish zarur bo'lganda, faqat aniqlashdan farqli o'laroq, boshqa PCR usullari ustunlik qildi.

THE MULTIDISCIPLINARY JOURNAL OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

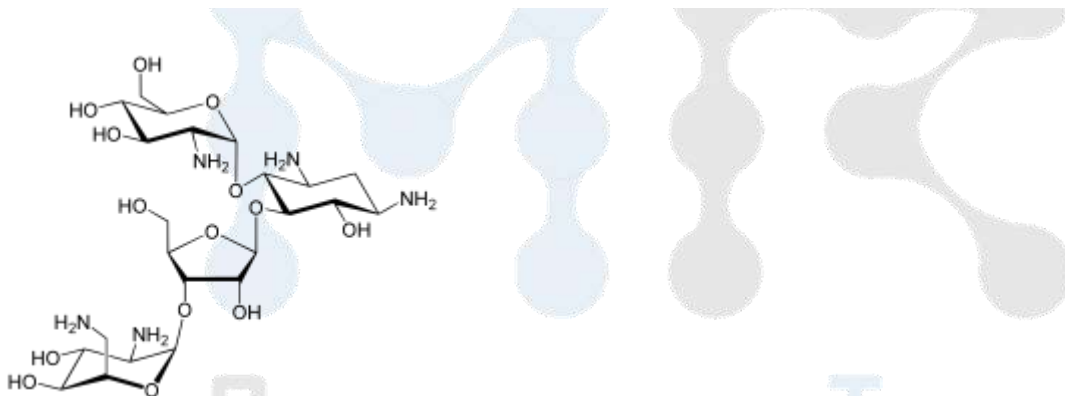
VOLUME-5, ISSUE-2

Kasallikning aksariyat shakllari faqat odam bo'lmagan hayvonlardan yuqadi, ammo ba'zilari odamlar orasida tarqalishi mumkin. Odamlardagi infeksiyalar sut emizuvchilarni yuqtirgan 30 turdan taxminan 21 tasi sabab bo'ladi; turli xil turlari bir xil ko'rinishga ega, ammo ularni izoenzim tahlili, DNK ketma-ketligi tahlili yoki monoklonal antikorlar bilan farqlash mumkin .

Oldini olish

- Hasharotlarga qarshi vositani ochiq teriga va yenglari va shim oyoqlari ostiga qo'llash. Repellentning yorlig'idagi ko'rsatmalarga amal qiling. Eng samarali repellentlar, odatda, kimyoviy DEET (N, N-dietilmetatoliamid) ni o'z ichiga olganlardir
- Uyqu paytida insektitsid yoki hasharotlarga qarshi vositalar bilan ishlov berilgan to'rlardan foydalanish orqali leyshmaniozni qisman oldini olish mumkin . Qum chivinlaridan yaxshi himoya qilish uchun 0,6 mm yoki undan kamroq nozik to'r talab qilinadi, ammo 1,2 mm to'rli chivinli to'r qum chivinlari chaqishi sonining cheklangan qisqarishini ta'minlaydi. Yupqaroq to'r o'lchamlarining salbiy tomoni yuqori narx va havo aylanishining pasayishiga olib keladi, bu esa haddan tashqari qizib ketishga olib kelishi mumkin. Phlebotomine qum chivinlarining ko'p hujumlari tunda emas, balki quyosh botganda sodir bo'ladi, shuning uchun eshik va derazalarga to'r qo'yish yoki hasharotlarga qarshi vositalardan foydalanish ham foydali bo'lishi mumkin .
- Insektitsid bilan singdirilgan it yoqalaridan foydalanish va kasal itlarni davolash yoki yo'q qilish
- Uylar va hayvonlarning boshpanalarini insektitsidlar bilan puskurtmek.

Davolash

Paromomitsin leyshmaniozni arzon va samarali davolash vositasidir.

Davolash kasallikning qaerdan olinganligi, Leishmania turi va infeksiya turiga qarab belgilanadi. Hindiston, Janubiy Amerika va O'rta er dengizida visseral leyshmanioz uchun liposomal amfoteritsin B tavsiya etilgan davolash hisoblanadi va ko'pincha bitta doza sifatida ishlatiladi. Amfoteritsinning bir dozasi bilan davolash stavkalari 95% deb xabar qilingan. Hindistonda deyarli barcha infeksiyalar besh valentli antimoniallarga chidamli . Afrikada besh valentli antimoniallar va paromomitsinning kombinatsiyasi tavsiya etiladi. Biroq, bular sezilarli yon ta'sirga ega bo'lishi mumkin. Miltefozin , og'iz orqali qabul qilinadigan dori, ham visseral, ham teri leyshmanioziga qarshi samarali. Nojo'ya ta'sirlar odatda engildir, garchi u homilador bo'lganidan keyin uch oy ichida qabul qilinsa, tug'ma nuqsonlarga olib kelishi mumkin. *Bu L. major* yoki *L. braziliensis* uchun ishlaymaydi . Trifluralin , gerbitsid, gemolitik yoki hujayra-toksik nojo'ya ta'sirlarsiz , malham sifatida samarali davolash sifatida ko'rsatilgan .

THE MULTIDISCIPLINARY JOURNAL OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

VOLUME-5, ISSUE-2

Teri leishmaniozini davolash bo'yicha dalillar kam. Teri leishmaniozi uchun bir nechta topikal davolash usullaridan foydalanish mumkin. Qaysi davolash usullari samarali bo'lishi shtammga bog'liq bo'lib, topikal paromitsin *L. major*, *L. tropica*, *L. mexicana*, *L. panamensis* va *L. braziliensis* uchun samarali. *Pentamidin* *L. guyanensis* uchun samarali. Og'zaki flukonazol yoki itrakonazol *L. major* va *L. tropica*'da samarali ko'rinadi. 2015 yildan boshlab teri leishmaniozida issiqlik terapiyasidan foydalanishni qo'llab-quvvatlash uchun cheklangan dalillar mavjud.

Hech qanday tadqiqotlar leishmaniyaga qarshi dori terapiyasi bilan davolanadigan visseral leishmaniozga og'iz orqali yuboriladigan ozuqaviy qo'shimchalarning ta'sirini aniqlamadi.

Epidemiologiya

Shimoliy Afrikada teri leishmaniozi; *Leishmania infantum* = yashil, *Leishmania major* = ko'k, *Leishmania tropica* = qizil

100 000 aholiga leishmanioz uchun nogironlikka moslashtirilgan hayot yili.

20 dan kam

20–30

30–40

40–50

50–60

60–70

70–80

80–100

100–120

120–150

150–200

200 dan ortiq

JSSTga hisobot bergan 200 ta mamlakat va hududdan 97 ta mamlakat va hudud leishmanioz uchun endemik hisoblanadi. Leyshmanioz topilgan sharoit Markaziy va Janubiy Amerikadagi yomg'irli o'rmonlardan G'arbiy Osiyo va Yaqin Sharqdagi cho'llarga qadar. Bu dunyo bo'ylab 12 millionga yaqin odamga ta'sir qiladi, har yili 1,5-2,0 million yangi holat. Leyshmaniozning visseral shakli taxminan 500 000 ta yangi holatga ega. 2014-yilda JSSTga xabar qilingan yangi holatlarning 90% dan ortig'i oltita davlatda: Braziliya, Efiopiya, Hindiston, Somali, Janubiy Sudan va Sudanda sodir bo'lgan. 2010 yil holatiga ko'ra, 1990 yildagi 87 000 dan 52 000 ga yaqin o'limga sabab

THE MULTIDISCIPLINARY JOURNAL OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

VOLUME-5, ISSUE-2

bo'ldi. Kasallikning turli turlari dunyoning turli mintaqalarida uchraydi. Teri kasalliklari Afg'oniston, Jazoir, Braziliya, Kolumbiya va Eronda, shilliq teri kasalliklari Boliviya, Braziliya va Peruda, ichki organlar kasalliklari esa Bangladesh, Braziliya, Efiopiya, Hindiston va Sudanda keng tarqalgan.

Leishmaniasis Shimoliy Argentinadan Janubiy Texasgacha Amerikaning ko'p qismi orqali topilgan, Urugvay yoki Chilida bo'lmas-da, va yaqinda Shimoliy Texas va Oklaxomaga tarqalishi ko'rsatilgan va shimolga yanada kengayish iqlim o'zgarishi bilan osonlashtirilishi mumkin, chunki ko'proq yashash joylari vektor va rezervuar turlari uchun mos bo'ladi. Leishmanioz Lotin Amerikasida *papalomoyo*, *papa lo moyo*, *úlceras de los chicleros* va *chiclera* nomi bilan ham tanilgan. 2004-yil davomida mamlakat janubidagi junglilarda (xususan, Meta va Guaviare departamentlari atrofida) faoliyat yuritayotgan Kolumbiya armiyasining taxminan 3400 nafar askari leishmanioz bilan kasallangan. Ta'kidlanishicha, ta'sir ko'rsatuvchi omil shundaki, ko'plab askarlar bezovta qiluvchi hid tufayli rasmiy ravishda taqdim etilgan hasharotlarga qarshi vositadan foydalanmagan. 2004 yil davomida butun Kolumbiyada 13 000 ga yaqin kasallik holati qayd etilgan va 2005 yil fevral oyida askarlar orasida kasallikning 360 ga yaqin yangi holatlari qayd etilgan edi

Kasallik Osiyoning ko'p qismida va Yaqin Sharqda uchraydi. Afg'onistonda leishmanioz Kobulda keng tarqalgan bo'lib, qisman yomon sanitariya sharoitlari va ko'chalarda yig'ilmagan chiqindilar tufayli parazitlarni tarqatuvchi qumning ular uchun qulay muhitda uchib ketishiga imkon beradi. JSST ma'lumotlariga ko'ra, Kobulda kasallanganlar soni kamida 200 000 kishini tashkil etgani taxmin qilingan va yana uchta shaharda (Hirot, Qandahor va Mozori Sharif) yana 70000 ga yaqin kishida qayd qilingan dunyoda teri leishmaniozi, 2004 yil holatiga ko'ra, taxminan 67,500 holatlar bilan¹ Afrika, xususan, Sharqiy va Shimol, ham leishmanioz holatlarining vatani hisoblanadi. Leishmanioz G'arbiy Evropaning janubiy qismlarining ba'zi qismlarida ham endemik hisoblanadi va so'nggi yillarda shimolga tarqaldi. Masalan, 2010 va 2012 yillar oralig'ida Ispaniyaning Madrid shahrida teri va visseral leishmaniozning avj olgani xabar qilingan

Leishmanioz asosan rivojlanayotgan mamlakatlarning kasalligi bo'lib, rivojlangan mamlakatlarda kamdan-kam hollarda, asosan qo'shinlar o'z vatanlaridan uzoqda joylashgan hollarda ma'lum. 1990-yildagi Fors ko'rfazi urushidan buyon Saudiya Arabistoni va Iroqda joylashgan AQSh qo'shinlari tomonidan leishmanioz, shu jumladan visseral leishmanioz haqida xabar berilgan. ¹ 2005 yil sentyabr oyida kasallik Afg'onistonning Mozori Sharif shahrida joylashgan va keyinchalik davolanish uchun vataniga qaytarilgan kamida to'rtta golland dengiz piyodasi tomonidan yuqtirilgan.

1917 yilda Yaqin Sharqda teri leishmaniozi bilan kasallangan, o'sha paytda qadimiy Yerixo shahri yaqinida tez-tez uchraydigan "Ierixo tugmalari" nomi bilan tanilgan.

Teri leishmanioziga o'xshash ko'zga ko'rinadigan lezyonlarning tavsiflari miloddan avvalgi VII asrda qiroli Ashurbanipalning planshetlarida uchraydi, ularning ba'zilari miloddan avvalgi 1500 yildan 2500 yilgacha bo'lgan oldingi matnlardan olingan bo'lishi mumkin. Fors tabiblari, jumladan, milodiy 10-asrda Ibn Sino ham balx yarasi deb atalgan narsaning batafsil tavsifini bergan. 1756 yilda Aleksandr Russell turkiyalik bemorni tekshirgandan so'ng kasallikning eng batafsil klinik tavsiflaridan birini berdi. Hindiston yarimorolidagi shifokorlar uni kala-azar (talaffuzi kālā azār, urdu, hind va hinducha iboralar "qora isitma", kālā qora va azor isitma yoki kasallik degan ma'noni anglatadi) deb ta'riflaydilar. Amerika qit'asida Ekvador va Peruda kasallikning teri shaklining dalili eramizdan avvalgi I asrga oid teri lezyonlari va deformatsiyalangan yuzlarni tasvirlaydigan Inkadan oldingi sopol idishlarda paydo bo'ladi. Inka davridagi va ispan mustamlakachilaridan 15-16-asrlardagi ba'zi matnlarda teri shakli bo'lishi mumkin bo'lgan "vodiy kasalligi", "And kasalligi" yoki "oq moxov" haqida eslatib o'tilgan.

Organizmi birinchi bo'lib kim kashf etgani noma'lumligicha qolmoqda. Devid Duglas Kanningem, Britaniya Hindiston armiyasining jarrohi mayori, 1885 yilda uni kasallik bilan bog'lay olmagan holda ko'rgan bo'lishi mumkin. Toshkentda ishlovchi rus harbiy jarrohi Pyotr Borovskiy mahalliy xalq orasida sart yarasi deb ataladigan "sharq yarasi" etiologiyasi bo'yicha tadqiqot olib bordi va 1898 yilda qo'zg'atuvchining birinchi aniq tavsifini e'lon qildi, parazitning xost to'qimalariga munosabatini to'g'ri tasvirlab berdi va uni protozoalarga to'g'ri ko'rsatdi. Biroq uning natijalari rus tilida kam tirajli jurnalda chop etilgani uchun uning hayoti davomida natijalari xalqaro miqyosda tan olinmagan. 1901 yilda Uilyam Bug Leyshman "dum-dum isitmasi" (Dum Dum - Kalkuttaga yaqin hudud) dan vafot etgan bemorning taloqidani olingan surtmalarda ma'lum organizmlarni aniqladi va ularni Hindistonda birinchi marta topilgan tripanosomalar bo'lishini taklif qildi. Bir necha oy o'tgach, kapitan Charlz Donovan (1863–1951) Hindiston janubidagi Madras shahridagi odamlardan olingan smearlarda Leyshman-Donovan jasadlari deb atalgan narsa topilganligini tasdiqladi. Lekin aynan Ronald Ross Leyshman-Donovan jismlari yangi parazitning hujayra ichidagi bosqichlari ekanligini taklif qilgan va uni *Leishmania donovani* deb atagan. Kala-azar kasalligi bilan bog'liqlik birinchi bo'lib Charlz Donovan tomonidan taklif qilingan va Charlz Bentling kala-azar bilan

THE MULTIDISCIPLINARY JOURNAL OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

VOLUME-5, ISSUE-2

og'rigan bemorlarda *L.donovani* kashfiyoti bilan aniq isbotlangan . Qum pashshasi orqali yuqish Kalkuttadagi Tropik tibbiyot maktabida Lionel Napier va Ernest Struthers tomonidan taxmin qilingan va keyinchalik uning hamkasblari tomonidan isbotlangan. Kasallik Ikkinchi Jahon urushi paytida Sitsiliyada jang qilayotgan ittifoqchi qo'shinlar uchun asosiy muammoga aylandi ; Leonard Gudvin tomonidan olib borilgan tadqiqotlar pentostam samarali davolash ekanligini ko'rsatdi

OneWorld Health Instituti leyshmaniozni davolash uchun paramomisin preparatini qaytadan kiritdi , natijada uning etim dori sifatida tasdiqlanishiga olib keldi . Beparvo qilingan kasalliklar uchun dorilar tashabbusi ham yangi terapevtiklarni izlashga faol yordam bermoqda. Paromomisin bilan davolash taxminan 10 AQSh dollarini tashkil qiladi. Dori dastlab 1950-yillarda aniqlangan, ammo u foyda keltirmasligi sababli tark etilgan, chunki kasallik asosan kambag'al odamlarga ta'sir qiladi. Hindiston hukumati paromomisini 2006 yil avgust oyida sotuvga qo'ydi.

2012 yilga kelib Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti ishlab chiqaruvchilar bilan liposomal amfoterisin B narxini bir flakonga 18 AQSh dollarigacha pasaytirish bo'yicha muvaffaqiyatli muzokaralar olib bordi, ammo davolanish uchun bir nechta flakonlar kerak bo'lib, u barqaror, salqin haroratda saqlanishi kerak.

Tadqiqot

Parazitolog biokontainment kaputida *L. mayor* ustida ish olib bormoqda

2017 yil holatiga ko'ra, odamlar uchun leyshmaniozga qarshi emlash mavjud emas. Inson vaksinasini ishlab chiqarish bo'yicha tadqiqotlar davom etmoqda.

Hozirgi vaqtda itlar uchun leyshmaniozga qarshi samarali vaksinalar mavjud. Shuningdek, sog'liqni saqlash amaliyotlari leyshmaniozni vaksinasiz nazorat qilishi yoki yo'q qilishi mumkinligi haqida ham fikr bor. Pirimidinga asoslangan dorilar anti-leishmanial birikmalar sifatida o'rganilmoqda.

Ma'lumotnomalar

1. [^] "Leishmaniasis ta'rifi va ma'nosi / Collins English Dictionary". 2013 yil 24 dekabrda asl nusxadan arxivlangan . 2013 yil 23 dekabrda olindi .
2. [^]Yuqoriga o'tish:abcdefghijklmnopqrstuv "Leyshmanioz faktlar varaqasi N°375".Jahon Sog'liqni saqlash tashkiloti. Yanvar 2014.2014-yil 21-fevralda asl nusxadanarxivlangan.2014-yil 17-fevralda olindi.
3. [^]Yuqoriga o'tish:abcdefghijklmnopqrstuv Barrett MP, Croft SL (2012)."Tripanosomiaz va leyshmaniozni davolash".Britaniya tibbiy byulleteni.104(1):175–96.doi:10.1093/bmb/lds031.PMC 3530408 .PMID23137768.
4. [^]Yuqoriga o'tish:a^b "Leyshmanioz muammoning kattaligi".Jahon Sog'liqni saqlash tashkiloti.2013 yil 26 oktyabrdaasl nusxadanarxivlangan.2014-yil 17-fevralda olindi.

THE MULTIDISCIPLINARY JOURNAL OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

VOLUME-5, ISSUE-2

5. ^Yuqoriga o'tish:^{a b} Vos T, Allen C, Arora M, Barber RM, Bhutta ZA, Brown A va boshqalar. (GBD 2015 Kasallik jarohati insidansi tarqalishi bo'yicha hamkorlikchilar) (2016 yil oktyabr). "Global, mintaqaviy va milliy kasallanish, tarqalish va nogironlik bilan yashagan yillar 310 ta kasallik va jarohatlar, 1990–2015: Global kasallik yukini o'rganish 2015 uchun tizimli tahlil". *Lancet*. **388**(10053):1545-1602. doi:10.1016/S0140-6736(16)31678-6. PMC 5055577 . PMID27733282.
6. <https://ru.wikipedia.org/wiki>

